

Розділ 9. Інноваційна діяльність

УДК 330.341.1:338.2:338.45:330.3

DOI: 10.31732/2663-2209-2021-62-150-158

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Алькема В.Г.¹, Кириченко О.С.²

¹ д.е.н., професор, завідувач кафедри управлінських технологій, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна, e-mail: Alkema@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2014-4584>

² к.е.н., доцент кафедри управлінських технологій, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна, e-mail.: OK872@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5244-8323>

APPLIED ASPECTS OF EVALUATION OF INVESTMENT SUPPORT LEVEL OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF INDUSTRY OF UKRAINE

Alkema Viktor ¹, Kirichenko Oksana ²

¹ Doctor of science (Economics), professor, head of the management technologies department, “KROK” University, Kyiv, Ukraine, e-mail: Alkema@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2014-4584>

² PhD (Economics), associate professor of management of technology department, “KROK” University, Kyiv, Ukraine, e-mail.: OK872@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5244-8323>

Анотація. У статті досліджено прикладні аспекти оцінювання рівня інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України. Сформовано модель розрахунку Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України, за окремими регіонами та загального інтегрального Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості, що характеризує різні аспекти інноваційної діяльності та перспективи інноваційного розвитку і може застосовуватися із метою оцінки стану інноваційного техніко-технологічного розвитку та інвестиційного забезпечення як окремих регіонів так і України, в цілому. Здійснено формування сукупності кількісних показників інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку. Визначено такі показники як: кількість впроваджених нових інноваційних видів продукції; кількість впроваджених нових технологічних процесів; кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації; кількість промислових підприємств, що впроваджували інноваційні процеси; кількість промислових підприємств, що впроваджували інноваційні види продукції; обсяг фінансування інноваційної діяльності; обсяг фінансування інноваційної діяльності за рахунок власних коштів підприємств; освоєння виробництва нових машин устаткування; загальний обсяг витрат на придбання нових технологій; обсяг реалізованої інноваційної продукції за регіонами; обсяг реалізованої інноваційної продукції нової для ринку; кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію за межі України; обсяг реалізованої інноваційної продукції за межі України; кількість промислових підприємств, що реалізували інноваційну продукцію нову для ринку; кількість промислових підприємств, що реалізували інноваційну продукцію; обсяг витрат на придбання машин, обладнання, програмного забезпечення; обсяг витрат на проведення внутрішніх НДР; обсяг інвестицій за регіонами. Всього вісімнадцять показників, що характеризують різні аспекти як інвестиційного та інноваційного забезпечення так і процесів інноваційного розвитку та їх результатів в вигляді обсягів реалізованої інноваційної продукції, реалізованої інноваційної продукції нової для ринку та загальних обсягів інноваційної продукції промисловості, що експортується областями України. Обґрунтовано, що зазначені показники та розроблена модель дають можливість дослідити стан та динаміку змін того чи іншого показника, визначити як окремо так і в їх сукупності стан інноваційного розвитку промисловості кожної із областей України та загалом промисловості України, визначити Індекс інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості кожної із областей України та розрахувати загальний Індекс інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку України.

Ключові слова: інвестиційне забезпечення, інноваційний розвиток, промисловість, індекс, оцінка рівня інноваційного розвитку, Четверта промислова революція, Індустрія 4.0.

Формули: 0; рис.: 2; табл.: 1; бібл.: 13

Annotation. The article investigates applied aspects of assessing the level of investment support for the innovative development of Ukraine's industry. The model of calculation of the Investment Support Index for innovative development of Ukraine's industry, for certain regions and the general integrated index of investment support for innovative industry development, characterizing various components of innovation activity and prospects for innovative development and can be used to assess the state of innovative technical and technological development and investment support of both individual regions and Ukraine, has been formed. The formation of a set of quantitative indicators of investment support of innovative development was carried out. The following indicators are defined as: the number of new innovative types of products introduced; the number of new technological processes implemented; the number of industrial enterprises that introduced innovations; number of industrial enterprises that implemented innovative processes; number of industrial enterprises that introduced innovative types of products; the amount of financing of innovation activities; the amount of financing of innovation activities at the expense of own funds of enterprises. As well as the development of production of new equipment machines; the total cost of purchasing new technologies; the volume of innovative products sold by region; the volume of innovative products sold for the market; the number of enterprises that sold innovative products outside Ukraine; the volume of innovative products sold outside Ukraine; the number of industrial enterprises that sold innovative products new to the market; number of industrial enterprises that sold innovative products; the amount of expenses for the purchase of machinery, equipment, software; the amount of expenses for the internal GDR; investment by region. A total of eighteen indicators characterizing various aspects of both investment and innovation support and processes of innovative development and their results in the form of volumes of innovative products sold, innovative products new for the market and the total volume of innovative products of the industry exported by the regions of Ukraine. It is substantiated that these indicators and the developed model make it possible to investigate the state and dynamics of changes in one or another indicator, to determine both separately and in their totality the state of innovative development of industry in each region of Ukraine and in general industry of Ukraine, to determine the Investment Support Index for innovative development of industry in each of the regions of Ukraine and to calculate the overall Investment Support Index for innovative development of Ukraine.

Key words: investment support, innovation development, industry, index, innovative development level assessment, Fourth Industrial Revolution, Industry 4.0.

Formulas: 0; fig.: 2; tabl.: 1; bibl.: 13

Постановка проблеми. Промисловість є основою соціально-економічного функціонування та розвитку значної частини регіонів України. Проте промислова діяльність розподілена по всій території України нерівномірно та зосереджена в певних областях, особливо в східній частині країни що пов'язано в першу чергу їх наявністю та видобуванням корисних копалин та природних ресурсів і формуванням осередків добувної промисловості і промислових підприємств обробної промисловості. Традиційно, основними регіонами зосередження та розвитку промисловості є Донецька, Дніпропетровська і Запорізька, Харківська області та м. Київ.

Відтак, збалансування економічного, техніко-технологічного розвитку регіонів України, подолання технологічного розриву пов'язаного із різними рівнями інноваційно-технологічного розвитку вітчизняної та провідних світових економічних систем в сьгоднішніх умовах стає питанням подальшого економічного, промислового розвитку, і є тим новим завданням, що актуалізує

необхідність дослідження стану промисловості та рівня інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості як за окремими регіонами, так і загалом країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання теоретичних та методологічних аспектів стратегії та політики інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості, досліджували у своїх працях провідні вітчизняні та зарубіжні науковці: П. Друкер [1, с.170-173], Л. Гітман [2, с.11], Ю. Капітанець [3, с.142], М. Кисіль [4, с. 226], Н. Кравченко [5, с.24], М. Крупка [6, с.24], К. Макконелл [7, с.388], П. Массе [8, с.9], М. Портер [9, с.217], Б. Санто [10, с.86], А. Череп [11, с.154]), У Шарп [12, с.17], Й. Шумпетер [13, с.158-159] та інших. Науковцями ґрунтовно досліджено процеси інноваційного розвитку, аспекти інвестиційної діяльності, питання регулювання інвестиційних інноваційних процесів в розбудові економічної системи країни.

Аналіз наукових досліджень та публікацій дав можливість дослідити

існуючі концептуальні та методичні засади інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України. Разом з тим, фактично не дослідженим залишається питання прикладних аспектів оцінювання рівня інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України як за окремими регіонами так і загалом по країні із врахуванням тенденцій сучасного техніко-технологічного розвитку та можливістю досліджувати інноваційний розвиток та його інвестиційне забезпечення в умовах переходу до технологій «Індустрії 4.0» та Четвертої промислової революції, що набувають сьогодні нового змісту та актуальності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження прикладних аспектів оцінювання рівня інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України в умовах переходу до технологій «Індустрії 4.0», Четвертої промислової революції та умовах сучасних, динамічних соціально-економічних змін.

Викладення основного матеріалу дослідження. Розглядаючи основні фактори інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості окремих регіонів країни доцільно дослідити загальні регіональні економічні та промислові умови, що склалися за регіонами і значною мірою обумовили формування і функціонування їх промислових потужностей. Адже ефективність створення та впровадження інновацій, розвиток промисловості і техніко-технологічних змін, кластеризації й кооперації процесів виробництва та реалізації продукції, значною мірою залежить від наявного промислового потенціалу та ефективності його використання. Відповідно, кожний регіон має свій внесок в загальний обсяг реалізованої промислової продукції та валовий регіональний продукт.

Регіони України не однорідні за своїми кліматичними умовами, наявністю корисних копалин, та ресурсів, і відтак

визначаються спеціалізацією розвитку промисловості, що сформувалася під впливом як природних факторів умов та ресурсів так і внаслідок реалізації державних програм промислового та техніко-технологічного розвитку. Економічно-територіальне районування України значною мірою позначилося на спеціалізації у поділі праці та комплексному розвитку економіки країни, при цьому сформувалася регіональні осередки, що мають певну спеціалізацію та поєднують декілька суміжних областей

Для здійснення оцінки стану та визначення тенденцій інноваційного розвитку промисловості регіонів України пропонується модель розрахунку інтегрального індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України, за окремими регіонами (областями) та загального інтегрального Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України.

Розроблений Індекс інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості (Індекс ПРП) регіонів характеризує та інтегрує різні аспекти інноваційної діяльності та перспективи інноваційного розвитку і може застосовуватися із метою оцінки стану та тенденцій інноваційного техніко-технологічного розвитку та інвестиційного, інноваційного забезпечення як окремих регіонів та загалом всієї України.

Алгоритм формування та розрахунку моделі визначення Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості регіонів України складається із декількох послідовних етапів.

На першому етапі здійснюється формування сукупності кількісних показників інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку. Так, із метою оцінки стану інвестиційного забезпечення і сучасного стану інноваційного розвитку промисловості регіонів та країни загалом виокремлено такі показники як: кількість впроваджених нових інноваційних видів

продукції; кількість впроваджених нових технологічних процесів; кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації; кількість промислових підприємств, що впроваджували інноваційні процеси; кількість промислових підприємств, що впроваджували інноваційні види продукції; обсяг фінансування інноваційної діяльності; обсяг фінансування інноваційної діяльності за рахунок власних коштів підприємств; освоєння виробництва нових машин устаткування; загальний обсяг витрат на придбання нових технологій; обсяг реалізованої інноваційної продукції за регіонами; обсяг реалізованої інноваційної продукції нової для ринку; кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію за межі України; обсяг реалізованої інноваційної продукції за межі України; кількість промислових підприємств, що реалізували інноваційну продукцію нову для ринку; кількість промислових підприємств, що реалізували інноваційну продукцію; обсяг витрат на придбання машин, обладнання, програмного забезпечення; обсяг витрат на проведення внутрішніх НДР; обсяг інвестицій за регіонами. Всього вісімнадцять показників, що характеризують різні аспекти як інвестиційного та інноваційного забезпечення так і процесів інноваційного розвитку та їх результатів в вигляді обсягів реалізованої інноваційної продукції, реалізованої інноваційної продукції нової для ринку та загальних обсягів інноваційної продукції промисловості, що експортується областями України.

Зазначені показники та розроблена модель дають можливість дослідити стан та динаміку змін того чи іншого показника, визначити як окремо так і в їх сукупності стан інноваційного розвитку промисловості кожної із областей України та загалом промисловості України, визначити Індекс інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості кожної із областей

України та розрахувати загальний Індекс інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку України.

З метою розробки моделі визначення Індeksu інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіонів України як базову методологію проведення розрахунків адаптовано державну Методику розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку затверджену Наказом державного комітету статистики України №144 від 15.04.2003 р.

За Методикою розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку здійснюється нормування показників-стимуляторів до яких належать визначені показники інвестиційного, інноваційного розвитку областей України.

На другому етапі із метою оцінки рівня інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіональної промисловості здійснюється розрахунок Індeksu інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку за кожною із областей (регіонів) України. Для розрахунку Індeksu інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості (ІЗІРП) обрано 18 показників, двадцять чотири області України, АР Крим та місто Київ та визначено вагові коефіцієнти показників.

Встановлення значень регіональних індексів та їх вагових коефіцієнтів дозволяє визначити динаміку узагальненого Індeksu інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості. Визначення Вагових коефіцієнтів кожного із показників інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку проводиться експертним шляхом.

На третьому етапі здійснюється розрахунок Інтегрального індeksu інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України в цілому Узагальнена модель розрахунку Індeksu інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України представлена на рис. 1.

I. ЕТАП Визначення та систематизація показників інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України

Z_{ij} нормалізовані показники інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості за кожною із областей: кількість впроваджених інноваційних видів продукції;

кількість впроваджених нових технологічних процесів; кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації; кількість промислових підприємств, що впроваджували інноваційні процеси; кількість промислових підприємств, що впроваджували інноваційні види продукції; обсяг фінансування інноваційної діяльності; обсяг фінансування інноваційної діяльності за рахунок власних коштів підприємств; освоєння виробництва нових машин устаткування; загальний обсяг витрат на придбання нових технологій; обсяг реалізованої інноваційної продукції за регіонами; обсяг реалізованої інноваційної продукції нової для ринку; кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію за межі України; обсяг реалізованої інноваційної продукції за межі України; кількість промислових підприємств, що реалізували інноваційну продукцію нову для ринку; кількість промислових підприємств, що реалізували інноваційну продукцію; обсяг витрат на придбання машин, обладнання, програмного забезпечення; обсяг витрат на проведення внутрішніх НДР; обсяг інвестицій за регіонами.

II ЕТАП Визначення інтегрального індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості областей: I VIN Вінницька; I VOL Волинська; I СІН Дніпропетровська; I D Донецька; I КІУ Київська; I К Київ; I КІ Кропивницька; I KR AP Крим; I LY Луганська; I LV Львівська; I М Миколаївська; I OD Одеська; I POL Полтавська; I RIV Рівненська; I SYM Сумська; I TER Тернопільська; I HAR Харківська; I HER Херсонська; I HM Хмельницька; I CHER Черкаська; I CHERN Чернівецька; I CHERNIG Чернігівська

$$I_{IRPR} = \sum \alpha_{ij} \times Z_{ij}$$

де α_{ij} – вагові коефіцієнти, що визначають ступінь внеску i -го показника розвитку в інтегральний індекс;

III ЕТАП Визначення інтегрального індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України:

$$I_{IRPU} = \sum b_j \times I_{IRPR} ,$$

Або: $I_{IRPU} = (b_j \times I_{VIN}) + (b_j \times I_{VOL}) + (b_j \times I_{SHH}) + (b_j \times I_{DON}) + (b_j \times I_{JIT}) + (b_j \times I_{ZAP}) + (b_j \times I_{IF}) + (b_j \times I_{KIY}) + (b_j \times I_{KROP}) + (b_j \times I_{LYG}) + (b_j \times I_{VL}) + (b_j \times I_{MIK}) + (b_j \times I_{OD}) + (b_j \times I_{POL}) + (b_j \times I_{RIV}) + (b_j \times I_{SYM}) + (b_j \times I_{HAR}) + (b_j \times I_{HM}) + (b_j \times I_{CHER}) + (b_j \times I_{CHERN}) + (b_j \times I_{CHERNIG}) + (b_j \times I_K) + (b_j \times I_{KR})$

де, b_j - вагові коефіцієнти інтегральних індексів за областями України.

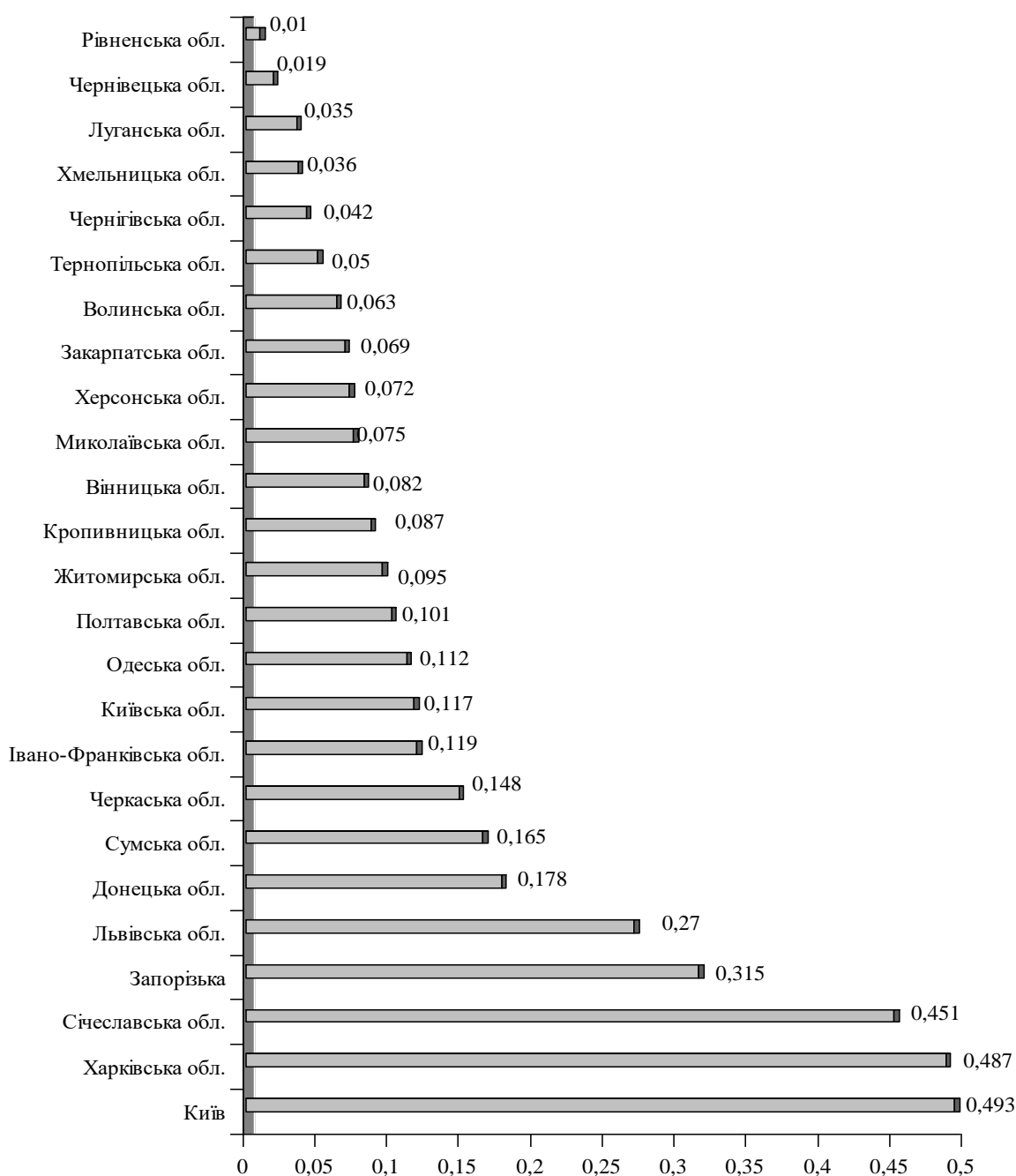
IV ЕТАП. Аналіз отриманих результатів, розробка висновків та рекомендацій щодо зростання рівня інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості областей України.

Рис. 1. Модель розрахунку Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України

Джерело: розроблено авторами

Отримані дані розрахунку індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіонів наведено на рисунку 2 підтверджують, що в різних регіонах України розвиток здійснюється нерівномірно та залежить від стану та розвитку, концентрації зосередження промисловості загалом, від інноваційної

активності, інвестиційної привабливості регіонів, соціально-політичної стабільності, наявності активних осередків інноваційної та науково технічної діяльності, потужної промисловості та сформованих взаємозв'язків та взаємодії між науково технічною та виробничою сферами.

Рис. 2. Індекс інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіонів України у 2019 р.

Джерело: розраховано авторами

За результатами аналізу та розрахунку інтегрального Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку значний вплив на рівень інноваційного та інвестиційного забезпечення мають негативні зовнішні фактори. Аналіз підтверджує, що в структурі промисловості України протягом 2010-2019 рр. найвищий рівень Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку мають Дніпропетровська, Харківська, Запорізька, області та місто Київ, – області із активним рівнем розвитку машинобудування. Активна динаміка з

нестабільними проте високими показниками зростання та падіння рівня Індексу інвестиційно-інноваційного розвитку спостерігається у Львівській, Донецькій та Сумській областях, низький рівень Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку констатовано у Закарпатській, Чернівецькій, Луганській, Рівненській областях. Результати розрахунку загального інтегрального Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку України представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Інтегральний індекс інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України

	2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2019
Інтегральний індекс інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку	0,301	0,271	0,268	0,298	0,281	0,292	0,288	0,240	0,297	0,219

Джерело: розраховано авторами

Використовуючи для оцінки результатів шкалу порівняння Харінгтона визначено, що інтегральний індикатор визначає стан інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку в діапазоні значень від 0 до 1, при цьому значення 1 відповідає найвищому рівню інвестиційно-інноваційного розвитку, а 0 найнижчому $0 < I_j < 1$.

Відтак, це дає підстави зазначити, що отриманий в результаті розрахунків Інтегральний індекс інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку України знаходиться на низькому тобто недостатньому для ефективного розвитку рівні 0,301-0,219 пунктів. Водночас, інтегральний індекс окремих регіонів, таких як Харківська, Запорізька чи Дніпропетровська області в певні періоди за проведеним розрахунками досягав 0,64-0,72, що є середнім рівнем Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку. Загалом, результати проведеного розрахунку Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного підтверджують гіпотезу про значну фрагментарність інноваційного

розвитку пов'язаного із внесенням короточасних інвестицій та періодичними сплесками інноваційної та інвестиційної активності окремих промислових підприємств чи галузей, що за рік чи два змінюються періодами зменшення індексу та спаду.

Зазначене свідчить про відсутність системного послідовного впровадження програм інноваційного розвитку регіонів та активних дій із державного регулювання та стимулювання інноваційної, інвестиційної діяльності, відсутність послідовних виражених дій та цільових орієнтирів, векторів інноваційного розвитку регіонів без яких загальне зростання рівня інноваційної активності та рівня інноваційного техніко-технологічного розвитку неможливо. Результати розрахунку Інтегрального індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку України свідчать про низький рівень інвестиційно-інноваційної активності, що є недостатнім для забезпечення ефективного розвитку промисловості та ефективного функціонування економічної системи

країни. Загалом осередками інвестиційно-інноваційної активності в Україні є області з високою концентрацією виробництва та наукових, науково-освітніх закладів та підприємствами які виступають потужними центрами, осередками промислового виробництва з високою часткою доданої вартості та експортом продукції. Інвестиційно-інноваційна активність у регіонах України здійснюється фрагментарно за рахунок власних внутрішніх інвестицій компаній та фінансово-промислових груп, тобто переважно за власні ресурси підприємств. Такі інвестиції спрямовуються в закупівлю нового обладнання та модернізацію існуючого обладнання, виробничих потужностей, проте низька активність спостерігається у придбанні нових технологій, проведенні власних НДДКР та придбання зовнішніх знань.

Висновки. Сформована модель розрахунку Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості України, за окремими регіонами (областями) та загального інтегрального Індексу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості (Індекс ІЗІРП), характеризує різні аспекти інноваційної діяльності та перспективи інноваційного розвитку і може застосовуватися із метою оцінки стану інноваційного техніко-технологічного розвитку та інвестиційного забезпечення як окремих регіонів так і України, в цілому.

Як свідчать результати проведеного аналізу інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіонів України, у регіонах зі значною концентрацією промислового виробництва відбуваються інноваційна діяльність та її інвестиційне забезпечення проте їх активність є недостатньою для отримання відчутних результатів та впровадження системних змін, техніко-технологічної модернізації, що мала б синергетичний ефект на інші суміжні галузі та вплив на соціально-економічний розвиток регіонів та України загалом, що є необхідним в умовах

переходу до технологій Четвертої промислової революції.

Література:

1. Drucker Peter. *Innovation and Entrepreneurship: Practict and Principles*. Nev York: Harper and Row Publishes, 1985. 445 p.
2. Гитман Л. Дж. *Основи інвестирования*. Москва : Дело, 1999. 208 с.
3. Капітанець Ю. Інвестиційне забезпечення фермерських господарств. *Інноваційна економіка*. 2010. №5. С. 141-144
4. Кисіль М. Інвестиційне забезпечення розвитку аграрного виробництва та сільських територій. *Менеджмент*. 2009. №11. С. 225-230
5. Кравченко Н. Інвестиційна складова інноваційного розвитку. *Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2011. № 12. С. 23-27
6. Крупка М. *Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 608 с.
7. Макконелл К. *Экономикс: принципы, проблемы и политика*. Москва : Инфра –М, 2003. 970 с.
8. Массе П. *Критерии и методы оптимального определения капиталовложений*. Москва : Статистика, 1971. 415 с.
9. Портер М. *Конкуренция*. Москва : Вильямс, 2005. 608 с.
10. Санто Б. *Иновация как средство экономического развития*. Москва : Прогресс, 1990. 296 с.
11. Череп А. Теоретичні аспекти формування інноваційно-інвестиційної діяльності. *Інноваційна економіка*. 2010. № 17. С. 154-158
12. Шарп У. *Инвестиции*. Москва : Инфра-М, 1997. 1000 с.
13. Шумпетер Й. *Теория экономического развития*. Москва : Прогресс, 1982. 401 с.

References:

1. Drucker, Peter (1985), *Innovation and Entrepreneurship: Practict and Principles* [Innovation and Entrepreneurship: Practict and Principles]. New York: Harper and Row Publishes, 445 p.
2. Hytman, L. (1999), *Osnovy ynvestyrovanyia* [Basics of investing], Delo, Moscow, Russia, 208 p.
3. Kapitanets', Y. (2010), "Ensure farms", *Innovatsijna ekonomika*. no 5, pp. 141-144
4. Kasil', M. (2009), "Ensuring the development of agricultural production and of rural areas", *Menedzhment*. no 11, pp. 225-230
5. Kravchenko, N. (2011), "The investment component of the innovation development", *Teoretychni ta praktychni aspekty ekonomiky ta intelektual'noi vlasnosti*, № 12, pp. 23-27.
6. Krupka, M. (2001), *Finansovo-kredytnyj mekhanizm innovatsijnoho rozvytku ekonomiky Ukrainy* [Financial-credit mechanism of innovation

development of economy of Ukraine], LNU imeni Ivana Franka, Lviv, Ukraine, 608 p.

7. Makkonell, K. (2003), *Ekonomyks: pryntsypy, problemy y polityka* [Economics: principles, problems and politika], Moscow, Russia, 970 p.

8. Masse, P. (1971), *Krytery y metody optimal'noho opredeleniya kapytalovlozhenyj* [Criteria and methods for determining optimal investment], Statystyka, Moscow, Russia, 415 p.

9. Porter, M. (2005), *Konkurentsyia* [Competition], Vyl'iams, Moscow, Russia, 608 p.

10. Santo, B. (1990), *Ynnovatsyia kak sredstvo ekonomycheskoho razvytyia* [Innovation as a tool for

economic development], Prohress, Moscow, Russia, 296 p.

11. Cherep, A. (2010), "Theoretical aspects of formation of innovative-investment activity", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 17, pp. 154-158.

12. Sharp, U. (1997), *Ynvestytsyy* [Investment], Ynfra-M, Moscow, 1000 p.

13. Shumpeter, J. (1982), *Teoryia ekonomycheskoho razvytyia* [Theory of Economic Development], Prohress, Moscow, Russia, 401 p.

Стаття надійшла до редакції 03.06.2021 р.